

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De testibus Consilium C.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

A Actorum dicunt esse Bernardi, alij Petri filiam illegitimam. Quorum depositioni non obstat assertio sororis Annæ religiosa; tum quia illa negativa est; tum quod deponat de tribus Everardi prolibus, quarum una fuerit in pueritia mortua; tum quod unica & singularis invenitur ac plurimorum testimonia contrario superetur, tum denique quod in forma probante non extet illius testimonium. Neque enim à Dominis Iudicibus huius causæ seu eorum Commissario aliquo examinata est; & certificationibus huiusmodi seu testimonijs extrajudicialibus fides adhiberi non debet, l. 3. §. *Idem Divus De testibus*: uti etiam constat per extractum ex statutis seu consuetudinibus Trajectensibus; quæ nudis certificationibus fidem adhiberi vetant. Eadem planè ratione non multum curanda videntur alia Reorum testimonia etiam ordinariè recepta; quatenus negativè tantum deponunt se nihil audisse de Ioanne secundo fratre Bernardi: † huiusmodi enim negantia testimonia etiam innumera cedunt, semper affirmantibus quamvis numero paucioribus, gloss. l. *non proferre* §. *si plures De recepti. arbit.* Et inter eadem Reorum testimonia omnium minimè credendum est Elzæ Hermans; ob id, quod de eo tempore deponat, quo per ætatem nec videre, nec intelligere poterat, quod deposuit: nam cum deponendo dicat se esse septuaginta duorum annorum, necessarium est, quod retroacto numero annorum ab anno sexagesimo secundo, quo ejus testimonium receptum est, ad annum 1486, (quem rei ultimum de vita Annæ uxoris Everardi Vreys designant) eadem Elzæ tantum fuerit annorum sex aut circiter; quo tempore non est verosimile Annæ uxorem dicti Everardi statum suum numerumque suorum liberorum narrare, ac exponere voluisse infanti, neque etiam eandem Elzæ in infantia id intelligere aut memoria retinere post tam multos annos potuisse. † Licet enim testimonium puberis de eo, quod in impubere ætate pubertati proximus ac doli capax vidit, recipiatur, gloss. l. 3. §. *lege Iulian. de testib.* de eo tamen, quod in infantia aut eum infantia proximus fuit, vidit aut audivit fidem mereri non potest, Bart. in d. §. *lege Iulian. Lnd. Roman. conf.* 147. Honorabilis nu. 1. Ioan. Ignecus ad l. *Excipiuntur ad S. C. Silan. nu.* 36. Habet sapè infantia tenacem memoriam, multaque nobis ex ea ætate etiam senibus occurrunt, *Lnd. Roman. d. confil.* 157. sed quia incerta omnia, plerumque præsumitur error, *Raph. Cumanus conf.* 92. *An productis nu.* 3. de quo hic dubitandum non est quoad dictam Elzæ; tum ex alijs multis per Advocatum satis clare deductis; tum præcipue ex contrarietate, quæ ex collatione valetudinariæ & ordinariæ depositionis ejusdem deprehenditur: nam in valetudinaria dicit Everardum & Annam tantum duas proles habuisse; at in ordinaria testificatur de tribus. † Quæ contrarietas rei, de qua agitur, & ad quam testis producit, substantiam respicit; ideoque licet aliqualis variatio unius ejusdemque testis circa accessoria toleretur, nec fidem testi per omnia derogat, Bart. in l. *Eos ad legem Cornel. de falsi. Bald. in l. de quibus De legib.* non toleratur tamen sed fidem tollit, quæ est circa rei substantiam, *Alex. cons.* 154. *Visto Themate vol. 5. Hippobit. De Mar-*

fil. sing. 618. *Quando variatio &c.* Et ne conciliatio, si alicui locus hic relictus putetur, quasi prior depositio de superstitibus liberis, posterior de defunctis accipienda sit, impedit illam, quod Elzæ deposuit, tertium illum defunctum natu majorem fuisse; quod constat verum non esse, quia ubique tam ab Actoribus, quam Reis constituitur Bernardus natu major.

Concludendo itaque nos subscripti V. I. Doctores (clarissimorum Dominorum ac aliorum quorumque rectius sententium judicio semper salvo) arbitramur Actorum intentionem sufficienter probatam in magna rei antiquitate, quæ originem in personis Actorum non cepit, sed in Ioanne Vreys capta post mortem illius in liberis in pupillari ætate constitutis continuata fuit.

De testibus

S V M M A R I U M.

Testium examinatio.

1. Testimonijs non creditur.
2. Testes extra terminum auditi non probant.
3. Terminus à iudice præfixus ad aliquid agendum continet exclusionem ulterius temporis.
4. Delegatus ad testes audiendos subdelegare non potest.
5. Delegatus quis subdelegare possit.
6. Alii per alterum non acquirunt obligationem.
7. Stipulationem vitiat dissensus.

CONSILIUM C.

TOTA difficultas causæ, quæ indecisa pendet coram venerabili D. Officiali inter D. Bartholomæum Isebrandi Actorem, & D. Henricum Wilhelmi Reum, potissimum versatur circa articulum probationis; an videlicet Reus denarios sortis, quos pro liberatione seu redemptione annui redditus, quem Alejdus Dierix debuisse dicitur altari Beatæ Mariæ Parochialis Ecclesiæ de Heesche receperit, ac dictum redditum solvere promiserit. Et sanè existimamus nihil esse, quod ad solidam probationem Actori possit esse satis. Vfus est enim Actor ad id probandum duplici probationis genere, testimonijs & testibus: in priore genere hærendum non est; nam certificatio illa Scabinorum de Berliekem, lite nullà instituta, parte rea non vocatâ, & in forma juris minimè expedita, motum animi Domini Officialis informare non potest, aut probandi vim ullam habere: * Testibus enim, non testimonijs, quales sunt huiusmodi certificationes, credi debet, l. 3. §. *Idem Divus & ibi gloss. in V. testimonijs verific. & secundum hoc De testib.* Sanè id in universum omnibus testibus obijci de jure potest, quod prorsus sint in hac causa inutiles; quia recepti & examinati post dilationem & terminum à iudice præfixum. Nam decima octava Januarij anno 1556 concessus est terminus ad probandum ad sex septimanas, quarum dies exierat secundâ Martij sequentis, quâ die nemo testium receptus aut examinatus fuit, sed primum decimâ sextâ & decimâ nonâ Martij. * Quare debent omnes huiusmodi testes, ut in simili deciderit Nicolaus

colas Boerius. *de iur.* 352. à processu rejci: nam quamvis nulla assignata dilatione seu termino, huius est integra, & partis non interit, testes recepti atque examinati probent dilatione tamen concessa & præterlapsa idem non est permissum dubitare eleganter tradit Angelus. *in l. fin. de serijs. n. 1. iuxta sententia Speculatoris in tit. de dilat. §. fin. versic. item quod si datus, & latissime prosequitur Feli-*
 3 *sius in c. Licet causam, nu. 18. de probat.* Et Iudex enim præfigendo tempus intra quod aliquid fiat, nolle videtur, ut extra illud idem fiat, nisi ab eo aliud tempus seu nova dilatio petatur, *arg. l. Maniporum, & ibi Bart. de opt. leg. l. Quod Labeo. de compens.* quod in hac causa factum non invenio. Quia quidem in re præsentis tanto magis obtinet, quod non Iudex causam, sed per D. Iudicem deputati Commissarii hanc testimonii receptionem & examinationem fecerint. Cum enim eorundem commissio ad acta referri debeat, & idem Commissarii, secundum quod permissum erat Actori testes intra terminum præfixum producere, in commissione illis facta versari debeant, dicendum omnino videtur, quod excedendo mandatum D. Officialis committentis, aliquid fecerint, quamvis mandatum erat, & aliud vel post tempus faciendo nihil egisse videantur, *l. diligenter. d. mandati. Non distinguimus §. dies. & §. fin. de recept. arbit.*

Sed particularius quoque inquirendo in singulos testes, facile est demonstrare id, quod est fundamentum intentionis Actoris, & circa quod huius causae difficultatem versari diximus, non esse probatum. Nam quod attinet ad primum in ordine testium, hoc illius testimonio seu depositioni in primis obstat, quod ab eo sit receptus & examinatus, qui neque recipiendi, neque examinandi potestatem habuit, hoc est à Notario quodam: nam in commissione per D. Officialem facta solius D. Philippi de Spina facta est mentio.

Quemadmodum ergo Iudex delegatus à Papa ad totam causam, receptionem testimonii ulterius subdelegare non potest alteri, quam in dignitate constituto, *c. statum §. in nullo de rescrip. lib. 6.* qui enim surrogatur debet ejusdem esse qualitatis ac conditionis, cuius est surrogans, *ph. Francus in 5 d. §. in nullo.* Ita nec delegatus ab alio, quam Papa vel Principe, subdelegare non possit, *c. cum causam in fin. de appellat. Cardin. Zabarella in c. 1. nu. 4. & §. de off. iud. delega.* Et tanto quidem minus in proposito casu quod Officialis prudenter in ea delegatione versari volens, electa industria dicti D. Philippi, ac de ejus fidelitate, legalitate, & probitate confidens, receptionem atque examen testimonii in hac causa producendorum ei peculiariter commiserit, & se nudum ministerium mandaverit, *cardin. d. nu. 4.* quo casu ne quidem delegatus à Papa subdelegare posset, *c. fin. de offic. iud. delega.* ad hæc cum limitata causa limitatum pariat effectum, sineque mandati diligenter sint servandi, sequitur, quod cum Officialis permitendo tantum quod assumi possit Notarius, in cuius presentia D. Philippus testimonii iuramenta recipiat, ac eosdem examinet, nihil amplius delegasse aut permisisse videatur. Atque ita depositio huius primi testis recepti & examinati ab eo,

Conf. VVamers. Thom. L

cui soli recipiendi atque examinandi nulla data erat potestas, omnino debet censi inutiles. Nec movet quod in ipsdem literis commissorialibus semel inter cetera dictum sit, *coram vobis seu aliquo vestrum*: nam si ad imperitiam illius, qui literas conscripsit referri non potest, nullius nihilominus erit momenti: quia non est in parte dispositiva dictæ commissionis, in qua dicitur singulariter, *Datus etenim tibi potestatem*, nulla alternatione adjecta. Et cum tota commissio ita sonet, ut Notarii tantum sit adjunctio, non potest neque ad parem commissionem seu potestatem Notario concedendam, neque ad subdelegandi arbitrium permittendum referri. Accedit, quod clausula illa, *coram vobis seu aliquo vestrum*, nihil de receptione vel examine testimonii mandat, sed tantum de productione, non dispositione, sed enuntiative, ideoque si attendatur, censenda erit hæc productio testimonii sine receptione & examine facta & sic nihil operabitur: debet enim ea pars mandati inspicere, quæ præcipuum locum obtinet, & quæ disponit. Quinimò data validitate receptionis & examinationis ejusdem testis, nihil hic etiam probabit, quia unus est & singularis, *l. iurjurandi, C. de testib.* aut saltem illius testimonium sic accipiendum, ut Reo obesse non possit; quod apertius constabit ex his quæ iam adducimus contra sequentem testem, qui una cum illo velut uno ore coram Scabinis de Ber i kem ante hanc litteram super hac materia deposuit prout patet ex ipsdem literis certificatorialibus. Huius enim secundus testis depositio nihilominus Reo obesse potest; nam & ipse deponit, non Reum sed quendam Joannem Merhem recepisse sortem seu denarios capitales dicti reditus: & quamquam addat Reum, cui ipse Ioannes ex alijs causis obligatus fuit, effectisse, ut in se susceperit onus solvendi; id tamen non aliter constat, quam ex depositione huius testis; ita ut singularitatis vicio laborans fidem non mereatur, & si mereretur, Reo nihil noceret.

Cum enim per liberam personam alteri non acquiratur obligatio, *inter stipulantes §. alteri de verb. oblig. l. 1. C. per quas personas nob. acq.* neque debitor paciscendo jus creditoris immutat, *l. debitorum C. de pactis.* & sine cessione nequidem procuratori acquisita obligatio ad alterum transferatur, nulla ratione potest dici, dictum Joannem propter receptionem sortis semel obligatum matriculariæ, per huiusmodi pactionem liberatum ab eo, ad quem pertinebat jus illius reditus. Et quamvis nihil veter Reum potuisse facere huiusmodi promissionem, qualem fecisse dicitur; ex ea tamen Actori non potuit acquiri obligatio.

Deinde de ipsa quoque promissione, ut nec liquidum constat, ita nec liquidum deponit ipse testis: quinimò promissionis imperfectionem satis indicat, propter dissensum, qui fuit inter Reum & Magistros Fabricæ, Reo volente promittere ad opus Vicariæ, cum Magistri Fabricæ ad opus matriculariæ, seu missæ articulatae promitti vellent; ita ut propter dissensum, qui per se alioqui stipulationis perfectioni & utilitati semper obstat, *l. 1. §. si quis simpliciter de verb. oblig.* contractus ille non fuerit absolutus, nec literæ desuper, uti convenisse videbatur, confectæ; sine quarum ab-

Q 4

solutione

lolutione res perici nequibat, l. contractus C. De fide instrument. Quare vel singularis manebit dicti primi testis, atque etiam secundi depositio; vel huic contraria utrique fidem detrahet, c. cum Ecclesia de causa posse. & propr. l. Scriptura C. De fide instrum. nisi prius depositio secundum hanc posterioris testificationem accipiatur.

Ita ut omnibus in unum coactis nulla sit solida & perfecta probatio illius, in quo fundamentum intentionis suae Actor posuit; quae causa est, ut Reum absolvi debere existimemus.

De Testibus.

SUMMARIVM.

Testium fides.

1. Testis unicus aut singularis quando non faciat semiplenam probationem.
2. Cedens pro cessionario testis idoneus non est.
3. Affinis an sit idoneus testis.
4. Testibus contrariis non fiat.
5. Advocatus testis idoneus quando sit.
6. Conductor ante tempus recedens tenetur ad totam pensionem.
7. Confessio parte absente facta non nocet.
8. Confessio quando dividi possit.
9. Conductor si in locutione invitatus retineri non potest.
10. Conductor an migrationem locatori denunciare debeat.
11. Compensatio cessionario fieri potest de eo quod cedens debet.
12. Solita necessario non concludunt.
13. Compensatio omnia non perimit debitum.

CONSILIVM CI.

DE duobus potissimum quaritur in hac causa inter Nicolaum Mertens & M. Fredericum de Hennisdaele Reum. Primum est, an Reus à quondam Michaele vander Heyden tanquam curatore Nicolai Goessens, à quo cessam actionem habet Actor, domum conduxerit ad sexennium, ut Actor contendit: alterum, an Reus satis probaverit, se pensiones dicti trium priorum annorum, quos agnoscit, plenè solvisse. In priore articulo nulla extat directà Actoris probatio de locutione & condutione huius domus: nam de ea Actor nullos testes produxit, nec instrumentum aliquod exhibuit; quod de ea confectum non fuisse etiam Reus aperte confitetur, & eam confessionem acceptando, ipse etiam Actor allegat. Nec ulla extat Rei de sic facta locatione ad sexennium confessio: Reus enim & respondendo & positivè allegando in eo constanter persistit, quod hanc domum à dicto Michaele conduxerit ad triennium, & minime ad sexennium, & quod dicti triennij ultimus dies exierit, in festo Bauonis anno 1578. sic quod ex defectu probationis Actor in hac causa succumbere & Reus indubitatè absolvi debeat à petitione mercedis seu pensionis pro dicto asserto posteriore triennio, l. Qui accusare & ibi Alciat. c. de edendo. Nec quicquam ad tam latè patentem Actoris petitionem fundandam seu probandam facit, quod ex parte Actoris allegatur, Reum in praesentia Actoris, M. Petri Vekemans, & M. Nicolai

Foxijhui Advocati, pendente hac lite aperte confessum fuisse & affirmasse, quod à dicto Michaele hanc domum in conductum acceperit ad spatium sex annorum, & quod elapsis tribus prioribus annis sibi Reo licitum foret, pravià renuntiatione ab hac condutione recedere, & quod huiusmodi conventioni se conformando uno medio anno ante expirationem trium priorum annorum dicto Michaele renuntiaverit: nam hoc sic allegatum & in facto propositum non est sufficienter per Actorem probatum. * Etsi enim id aperto ore ita factum esse testificetur M. Petrus Vekemans primus per Actorem productus testis; in eo tamen solus & singularis est, nullum habens ea in parte contestem: ita ut ejus testimonio non possit inesse fides probationis, l. iurisiurandi de testib. l. Marius. d. de quest. c. Licet ex quadam. de testib. & quidem nec semiplenae; quam etli regulariter faciat unicus testis, qui omni exceptione maior est gloss. fin. in c. fin. de iureiur. dicit in l. Admonendo d. de iureiur. non facit tamen is, adversus quem iusta aut probabilis, imò etiam aliquo modo frivola exceptio, quae ejus fidem elever obijcitur, cuiusque fides in aliquo vacillare reperitur; vel iudicem ad dubitationem aliquam pertrahere potest, Ale. c. us. 18. Viso processu vol. 1. & conf. 70. Viso consilio vol. 2. Panor. in c. At si clerici de iudic. relin. in c. Cum Ioannes. nu. 4. de fide instrum. Talem autem saltem in hac causa non esse dictum M. Petrum demonstratur primum ex eo, quod idem M. Petrus notoriè sit boer supradicti Nicolai Goessens; cuius Nicolai cessionarius est huius causae Actor, ex cessa sibi per eundem Nicolaum actione, quam in hac causa experitur. * Quae cessionis consideratio facit, ut hac causa satis videatur esse causa dicti Nicolai, quae ipse Nicolaus pro Actore testis idoneus esse non possit; quia cedens pro cessionario idoneus & omnino suspectus testis est, cynus, Faber & alij in l. Omnibus C. De testibus. Steph. aufer. ad decis. Tholos. 94. non tantum cum ex onerata causa facta est cessio, propter periculum causae, quod succumbente cessionario ad cedentem velut ex evictionis causa pertineret; verum etiam cum donationis titulo cessio facta est propter affectionem quam cedens erga cessionarium cessantem quae actionem habet, Odesred. & alij in l. Nullus d. de testib. Cynus in l. Etsi ad te C. Ad l. cernel. de falsis. Repraesentat enim is, cui actio cessa est, ipsum authorem, hoc est cedentem, ideoque cedens arcetur à testimonio, etiam si actio cessa ejus periculo non sit, neque nomen cessum bonum praestare debeat, Salyc. in d. l. omnibus C. De testib. Alberi. in l. vlt. C. de procur. sub fin. Bald. in l. Et heredi. §. nos autem nu. 3. de pact. Lud. Rom. conf. 382. Quoad primum in prin. Propter cuius affectionis considerationem refert & sequitur Guido Papae conf. 74. Sequuntur rationes sub fin. de Arinam Alberici, in l. Nullus de testib. generalem, quod nemo possit esse testis in causa illius, qui causam ab eo habere praetendit. Et quamvis sint, Salic. in c. Insuper nu. 13. de testib. & quos ibi refert, qui cessionario ex causa lucrativa permittant testimonium cedentis; nemo tamen est, qui non hoc quoque admittat, illius testimonium omni exceptione majus non esse; & in eo distare cessionarium ex donatio-

nis